

ييل : ۱ صانی : ۶

ييلانی

عثمانی مملکتی ایچون ۱۲ غروش
روسیه و عجمستان ایچون ۲ روبله
باشقه مملکتلر ایچون ۵ فرانق

صایبسی ۱۰ پارویه

خلفه دوفرو

هفته ده بر، نورل یوردی، طرفزن عبقایر

۱۶ مایس ، ۱۳۲۹

مدیری : مهول ساهر

اداره خانه :

استانبولده نور عثمانیه جاده سنده

« نومرولی » تورک یوردی »

اقتصادی بحال :

ألك بويوك اكسيگم

۱

باشمزدن كچن فلاكتله باقهرق همز كندى
 كنديمزه صوربيورز : بزه نه اولدى ، ياربى ؟ آنالريز ،
 درت يوز چادر خلق ايدى . بو بويوك حكومتى قورديلر .
 روم ايلي به قرق كيشى ايله صالار اوزرنده كچديلر .
 قارشيلرينه چقان بوتون اوردولرى يگديلر . يگمك
 ندره ، بيلمديلر . برطرفدن ويانه ، آوروپانك تا كوكنه ،
 آشاغيدن هندستانه قدر كيتديلر . دولتمز جهانك ألك
 بويوك دولتى اولمشدى . آوروپا حكمدارلرى پادشاهلر .
 يمزك ، اولو خاقانلري مزك آشيكنه ايلچيلر گوندره رك يارديم .
 امداد ديله نيورلدى .

تكميل اهالى زنگين دى ؛ دولتمزه زنگين دى . ياشمىدى
 نه حالدمز ؟ .. وقيله ملكنتلى آنالري مزك آنلرينك
 آياقلى آلتند چيگنه ن ملتار ، بوگون بايختمزمك قاي لرينه
 قدر كليور ؟

دون سايه مزده كچين ، قارشيمزده ترمين ملتار ،
 بوگون بزه ميدان اوقبور .

دون خزينه سى دولو ، طاشقين دوران دولتمز ،
 بوگون مأمورلرينه ايلق ويرمك ايچون آوروپادن اودونج
 آلمغه مجبور اوليور .

دون همى بر بك گيى گچين توركار ، بوگون
 معاونه محتاج .. وقتيله علمجه ، عسكر لكجه ، پارچه
 بوتون دنياه اوستون ايدك . بيه جگمزي ، كيه جگمزي
 كنديمز ياييوردد . كويلومز ، آكتيى من راحت ايدى .

بوگون آوروپا پارا ورمسه حالمز يامان . البسه
 گوندرمه جيلاق قاله جغز . بوگونلر وسويلى جنت
 وطنمزمز بوجاغنده ايستديگمزد قدر بوغداي يشدري مكم
 قابل ايكن يديگمز أ كككك اوتى روسه دن ، آوستريادن ،
 دشمنرمزدن آليورز ! كويلومز ، چفتيى من ... آه ،

اركللري كسيگمز ، ييديگمز ، ديشلري آرديگمز ،
 بيلم نه ياديگمز ! شو داغلرده ، شو درملرده يازلر ،
 قيشلرلك بيك تورلو دردنى چكدم ، گوزمك كوكنى
 آغاردى ، اختيار اولدم ، بكا برقوزومك اولسون مروتى
 گوسترمديگمز . بارى بونى براقمگمز ، بوگونه قدر
 مەمەلمدمەكى سودك ياريسى سزه وريوردم ؛ بوويركى
 ايله بن سزدن قوزوم ايچين مرحمت ، انسانيت ديله نيوردم ؛
 بوندن سوكره بوتون مەمەلمك بوتون سودلرى سزك
 اولسون ، اونلرى صاغيگمز ، ييگمز ، يوگم سزك اولسون ،
 اونلرى قيرقيگمز ، كيگمز ؛ نك ياورومى ، گوزل قوزوجاغى
 بكا وريگمز ، بكا براقمگمز . اوف گوتوريورسگمز ،
 آكلادم ، پك آچقميشسگمز ؛ اوفده كسه جك ؛ اوفده
 بيه جكسكز ؛ فقط دوريكز بن كنديمى سزه وريوردم ،
 پارچه لاييگمز ، نى يه ييگمز . بافيگمز بو ، سزك او بويوك ،
 او آج قارنكز ايچون ده نه قدر قايدالى اوله ققدر :

سودگيى كوردې بر أت برينه صيق ، قانلى أت ، ايليكي
 كيك ؛ بش اوقه برينه ، اون بش اوقه .. جگرلم داه
 شيش ، يوردم داه ، بويوك ، باشم داه ، اتلى ، بينم داه
 جوق ، بوبره كرم آتشم مزه كزه ، آشكهم صباح
 جوربه كزه كافى . گمگمز گلگمز ، ايشته ، وجودم ايشته .
 آه ياوروم ، ياوروم ؛ فاديلر ، اى بزم گيى دوغوران
 وامزيرن آنالر ! سز اولسون بزه آچمازميسگمز ؛ ايكنى ايلق
 بر ياوروز ، آناسك مەمەسندن قايلوب كيتسى ، شيشه
 طاقيلوب كباب ايلدى نه آجى شدر . بيلمزميسگمز ؟
 بزم باقارمزم آراسندەكى قوزلرمزك سزك قوجايگمز .
 ده كيلردن فرقى نه ؟ اوف سزدمى ؟

§

قوزوسك آرقەسندن قوشان ، باغيران قوبون باشقه
 بر دمير نچه ايله طوتيلوب كرى يه آتيلير كن بن قوارم
 بر برينه قاووشش ، بوينم بر طرفه بوكلش اولديى
 حالده يوموق گوزلرله كوكه ، او بويوك توره باقارووصارم .

ناظم

ايتمەنمەن دەر؛ تاگرىنىڭ قولىڭ غىۋاچىمەن جىگىرى قىياچىت..
مىلا دىنغىز بىزە دىيورۇكە: علم اوكرەمكە، اوقوبوب يازمە
اوكرەمكە، قادىن ارىكە، مەسلىمانە فرىزىدەر. دوشونىڭىز،
بىراز باشلىرى اوكرەمكە، اكرەمكە دوشونىڭىز: سەلەنەرى
معارف ايچون نەيادىق؟ ھانى مەركوبىدە، مەقسەدە مەكىل
مەكتەپلەرمەن.. ھالەنچە قاچى دىنە، مەلتە ئالدىكتا بىلەرى
اوقومق بىلىدۇ؟ ھەلە اوقوتماي بىلەن وارمىن؟..

صوكرە، باقىڭىز يىغىنمەن مەن بىيورۇدەر: ھەي مىسلمان،
آخىرەت ايچون يارىن ئولەجىمىش كىيى چالاش. دىنبايچون
ھىچ ئولەجىمىش كىيى اوغراش. ھىچ ئولەجىمىش
كىيى نەوقت اوغراشقۇ؟ يوللارمەن، اولارمەن، سوقاقلارمەن
وېرانە ھالەدە. صىنەت، تىجارەت بوتون دىنباي قاپلامىش
ايكىن بىزدىن كىم بولارە ھىمىت وېرىدۇر؟.. «اللە قازانان
قوللىرىنى سۈر» ھىدەت شىرىفى اوتوتقىمى كە بوگون
قازانق نەدر، ناسل اولورۇ؟ بىلىمىدۇر.

..

ايشەنچە [اڭ بوپوك ا كىيىمىز] بودۇر؛ بوندىسا
ايچون اولەجىمىش كىيى اوغراشان قازانوب كىندىسى
تاگرىسە سودىرنلار كىيىمىدەر.

بەلمتەدە بوتون ايلەرلەرى ياپان، معارفى، صنەتى،
تىجارەتى ايلەرلەن ھەپ قازانلار دەر. بونلەر مەملىكتەدە
آيرىچە، باشلى ھەنە برىنە تەشكىل ايدىرلەر [اورتە صىنەت]
اصنافدەر. اورونلار بىزە شاشىقلىق وېرەن بوگونىكى
مەدىنىي ھەپ اويايدەمكى صىنەت و تىجارەت صىنەتلىرى يوزىدن
اولمشدەر. بونىنە مال كىيىمىش اولان مەملىكتەنكە ھالەنچە اوقومىش
اولور؛ زىنكىن اولور. بونىنە مال كىيىمىش اولان دوللار كىيىمىش
خىزىنەسى زىنكىن دەر، دوللور. ھەكۈمەت ھىچ صىنەتلى
چىكمەن. ھەروقت بونىنە گوۋەنەر.

بويە مەملىكتەردە ھەپ ھەپ واردر. زىرا بونىنە
اھالى كىندى ياشايدىچىنى آلەنك تەبىلە قازانەر. اونلار

اونلار كىيىمىش ھەپ بىرەدەر... بىچارەلەر باقىمىز، چىيلاق،
آچ... چىيقت سۈرەجكە اوكرەمكە بوق. اڭ كەجكە توخوم
بولەمىدەر؛ سىمسارلار كىيىمىش، دولاندىرىچىلار كىيىمىش
آسەر..

صوكرە، اڭ قىيىن نەدر، بىيلىمىڭىز؟.. بىز بو
فلاكتىلەردىن قورقۇلەمەنچەمەن اعتقاد ايدىيورۇر.

اجدادىمىز تاگرىدن، تاگرىنىڭ لىقلىقىدىن ايدىلەرى
كىيىمىشەرك قىيىن، مەن بىرەمىش ايلە ھەپ شىيى، ياپەجىلەرنە
قانع ايدىلەر ويايدىلەر: بىرەشەرتىدن بىرەشەرتىدن ھەكۈمەت
چىقاردىلەر..

.. نە ھەلە! نەدىن ھەركۈن «بىز آدم اولمايمىز، بىز
رەھبەرلەرمىز» دىيورۇر؛ الرەزى باغلايۇپ طورىيورۇر؟
بىز اوپۇچە ھەپتى بايلار كىيىمىش اوقۇللىرى دىيىمىز؟.. دامار
لەنچەدە دولانسان قان بىزە اونلاردىن قىلىش (تۈرك قانى)
دىيىمىز؟..

اللەك لىقلىقىدىن، كىرەندەمىمىز ايدىمىز كىندە؟..
ھالبۇكى، ئۇيىلەم: انسان تاگرىسەندەمىش كىيىمىشە،
ھەپ تەبىئەتتىكى ياپەيىلە ھەپتىن ايمان ايتىسە ھىچ بىر ايش
گوۋەنەر؛ ھەپتىن ايمان ايلە اولور.

..

ايشەن بوگون اولە ھەپتىلى بىرەلەدەر. ايچىمەدە بونى
بىلەن، نەصەدىق ايتەن كىيىمە بوق.. ھەپتىن بوخالە نەدىن
دوشدە؟..

بىز بوكانەنكە بىز تۈركلەر ھەپتىلى ياپەيىلەر: گوچەزكە
تەبىئەتتىكى ھىچ بىر شىيى يوقدەر. يالغىز بىز اللەك ھەپتىلى،
پەيغەمبەر كىيىمىش اوتوتقى. آتالارمىز كىيىمىش دوغرو
يولى بىرەقق. شەمەدى جىزاسى چىكپورۇر. بوگون بىز
وظفەمەن اولان كىيىمەن مەن توبە ايتەك، صوكرە بونلەرى
اوكىمەنكە ايلەنكەدەر.

بىز كىيىمىش قىياچىمەن دىنبا ايشەنەن باقىمە تەنلەر

ایچونده کیمه دن قورقاز. منفعتی اقتضای، وظیفه لر ی
یا معنی، حق ایسته مگی بیلیر، اوکره نیر. یوردنی
هر کس دن زیاده سور. مدافعه سی هر کس دن زیاده دوشونور.
چونکه یاشادی بی طور اعه بر چوق باغلرله باغیلدر.

بیکارله غزنه لر ی، کتابلری آلوب اوقویان بوصف
اهالی در. خلاصه؛ بوصف، بر ملک بل کیگی مئابه سنده در؛
روحی در؛ دولتی، جمعی یاشانان اودر.

زده ایسه معارف یوق .. اهالی فقیر .. دولت
خرینه سی بوش .. جدی غزنه لر ی اوقویان، فایدالی
کتابلری آلان یوق .. بونلر هپ زده بوصف اهالی
یتشمه مش اولدیغنددر. زده دوشن ایش بوصفی یتشدیر-
ملک در. یالکر بوراده ائک مهم شی بوصف اکیسکیگنی
آ گلامق دگیلدر؛ بوصفی یتشدیرمک لازمدر، دیمک ده
دگیلدر. ائک مهم شی، بوصف [ناصل یتشدیریلر] ؟
اونی بیلیمکدر.

..

بزم گبی بعضی ملتسار واردرکه اولنرده ده وقتیه
بوصف یوقدی. صوکره ملتله حکومت آل آله ووروب
چالیشدیلر، چالادیلر؛ باقهلر آجیدیلر؛ حکومت پاراجه
یادیم ایتدی؛ صنعتکارلری یابانجیلرک [رقابتدن]
قوروددی، قابریقلر، اعمالخانهلر، بویوک تجارتخانهلر
قورولدی؛ نهایت بوصف وجوده گلدی.

زده بویله یایم. آما جاتم، حکومت بویله شیلری
یایمور درسکز، دگیلمی؟.. شمدی باقک: بویله شیلرک
هپنی حکومت یایماز. خصوصیه بزم حکومتز ایکی سبیه
یایماز: بری، مثلا اقتصادده حمایه اصولی تطبیق ایده مر.
گمرکاری ایستدیگی قدر آرتیراما. اجنیلره وقتیه
دوشونیه رک [قایتولاسون آیدک لری امتیازلری ویرمیش.
شیمدی اولنرک [اذنی] اولماند گمرکارمزی چوغالتامیورز.
اولنرده کندی ضررلری دوشونرک راضی اولمیورلر.

او حالده مادام که حکومت بزی نه یابانجیلرک، نه ده
ایچمزه دگیلرک رقابتیه قارش قورومق ایچون [حمایه اصولی]
قویه میور؛ زده کندیمز، ملتجه چالیشیرز، و آ زوقته
چوق شی یایارز. حکومتک یابانجندن ده صیتی، ده
شدتلی بر حمایه اصولی، [ملی حمایه] قویارز. تجارتلریمزی،
صنعتکارلریمزی کندیمز قورورز. زده اولمایان بوصفی،
تجارت و صنعت صنفی تشکیل ایدرز؛ دیله گمزده حاصل
اولور.

که حک مقاله ده بو [ملی حمایه] نی، بونک ناصل
اوله جفی آ گلاتاجم و بو خصوصده هپمک وظیفه لر مزی
گوستریمگه چالیشاجم.

محی الدین

« مطبعه خیریه و نشر کاسی » جلال ساهر